

A full-page photograph of a circus acrobat performing a handstand on a complex, geometric rope structure. The acrobat is positioned in the center, upside down, with one leg extended upwards and arms supporting their weight on the ropes. The entire scene is bathed in a deep blue light, with a single spotlight illuminating the acrobat from below. The background consists of heavy, draped curtains.

Werk in Uitvoering
Uitvoeringsprogramma cultuur 2016 - 2020

Provincie Noord-Brabant

Colofon

Auteur

Jet Duenk

Datum

april 2016

Brabant werkt aan cultuur.

Werk mee en geniet mee!

Wij hebben ons best gedaan om alle rechthebbenden met betrekking tot fotomateriaal in dit dossier te achterhalen. Eenieder die meent dat zijn/haar materiaal zonder toestemming is gebruikt, verzoeken wij om zich te wenden tot de Provincie Noord-Brabant, afdeling communicatie.

Inhoud

Voorwoord	5
1 Inleiding	7
2 Vertrouwd kader, nieuwe focus	10
2.1 Doelen Cultuuragenda blijven gelden	11
2.2 Focus 2016 – 2020	12
3 Cultuurprogramma 2016-2020	16
3.1 Programmalijn 1: Provinciale culturele infrastructuur	17
3.2 Programmalijn 2: Beweging, experiment, verbinding	26
3.3 Programmalijn 3: Kennis, dialoog en netwerken	34
Bijlage 1 Terugblik op beleid	41
Bijlage 2 Conclusies Vitaliteitsscan PON 2015	49

Voorwoord

De culturele identiteit van Brabant. Dat is wat ons bindt en wat de inwoners van deze provincie tot Brabanders maakt. Het laat zich niet eenvoudig vangen in woorden, al klinkt in pogingen het te beschrijven iets door van gemoedelijkheid, gastvrijheid en gezelligheid. Maar evengoed zijn we tegelijk trots op wie groot wordt en toch gewoon blijft. We hebben steden die de deuren openen naar (inter)nationale netwerken en podia. Maar evengoed is er de relatieve rust en luwte van randstedelijke gebieden, dorpen en het platteland.

We waarderen het als ook onze toppers zich realiseren waar ze ooit begonnen zijn en dat met gepaste trots uitstralen. Zo verenigen in Team Brabant Sport toppers als Marianne Vos, Yuri van Gelder en Imke Schellekens-Bartels zich om iets terug te doen voor de Brabantse club of vereniging waar zij ooit begonnen. Wij streven er naar dat zo iets ook binnen cultuur kan ontstaan, dat die houding vanzelfsprekend is.

Om dat te kunnen bereiken is het belangrijk dat wij onze basis op orde hebben, dat we continu inspelen op de actualiteit en de kansen grijpen die we zien. Dan kunnen we de zo nodige vernieuwing pas echt vormgeven. Om dat te kunnen doen is het nodig dat wij onze partners kennen, dat we zelf zichtbaar zijn en weten waar we over praten: kennis en onderzoek is dus een noodzakelijk onderdeel van onze plannen voor de komende jaren.

De plannen van de Raad voor cultuur om stedelijke regio's meer zeggenschap te geven over de rijksbudgetten voor cultuur, sluiten

naadloos aan op onze ambities. Daarom gaan wij voortvarend door met voorsorteren op deze ontwikkelingen. Om in 2021 klaar te zijn voor deze nieuwe manier van samenwerken, ontwikkelen wij komende jaren samen met onze partners het cultuurprofiel voor Brabant. Wat ons betreft worden wij een regio waar creatieve ontplooiing vanzelfsprekend is, van de eerste kennismaking tot en met onze toptalenten en waar creativiteit, techniek en ambacht elkaar weten te vinden. Deze provincie is een plek waar Brabantse kunst en cultuur bloeien, en de komende jaren moet dat ons een (inter)nationale uitstraling bezorgen.

Om dit te kunnen bereiken moeten we als partners met elkaar aan de slag. En als we samen aan de slag gaan, laten we dan ook samen aan de wereld laten weten wat we hier in Brabant doen. Dat cultuur belangrijk is, en een maatschappelijk belang dient. Dat het zorgt voor de individuele ontplooiing van mensen. Door creatief denken te stimuleren en te steunen, door verbeeldingskracht te stimuleren, ontwikkel je jezelf maar ben je ook in staat mee te denken over creatieve oplossingen voor andere maatschappelijke opgaven, zoals mobiliteit, ruimtelijke ontwikkelingen en economische groei.

Ik ben er van overtuigd, dat je de waarde van cultuur nauwelijks kunt overschatten. Ik ga me inzetten voor deze opgave, en ik nodig iedereen uit om daarbij aan te sluiten. Zodat wij in 2020 tevreden kunnen vaststellen dat we onze ambities waar hebben gemaakt.

Henri Swinkels
Gedeputeerde Leefbaarheid en Cultuur

1 Inleiding

Voor u ligt het provinciale Uitvoeringsprogramma Cultuur 2016 – 2020 *Werk in Uitvoering*. In dit programma presenteert de provincie haar plannen hoe het de komende jaren zal bijdragen aan het versterken van cultuur in Brabant. Het programma sluit aan bij het in 2013 vastgestelde kader *Cultuuragenda van Brabant 2020* en bij het bestuursakkoord 2015 – 2019 *Beweging in Brabant*.

Om cultuur in Brabant de positie en de kracht te geven die het verdient, wil de provincie met anderen samenwerken, want we hebben elkaar daarbij nodig. Met duidelijke doelen voor ogen en complementair, opdat de inspanningen van de verschillende stakeholders elkaar versterken en een geheel vormen. Als puzzelstukjes van een legpuzzel die in elkaar passen en samen een geheel vormen.

De provinciale betrokkenheid bij cultuur is niet nieuw en het uitvoeringsprogramma sluit dan ook aan bij taken die we eerder hebben vervuld. Maar niet zonder meer. Bij het formuleren van het nieuwe programma hebben we, in de wetenschap dat de wereld om ons heen niet stil staat, de diverse bijdragen van de provincie aan cultuur tegen het licht gehouden en met een frisse blik geformuleerd waar onze bijdrage de komende jaren het meest van waarde kan zijn. In bijlage 1 leest u over de roerige periode 2010 – 2014 en het provinciale cultuurbeleid in deze periode.

Leeswijzer

Dit programma is in de tweede helft van 2015 al in concept gepresenteerd. In deze definitieve versie heeft een aanscherping en concretisering plaats gevonden ten opzichte van het concept.

Hoofdstuk 2 grijpt om te beginnen terug op de visie van de Cultuuragenda van Brabant 2020, om vervolgens de focus en werkwijze voor 2016 – 2020 toe te lichten en in hoofdstuk 3 worden de drie programmalijnen en de onderliggende activiteiten gepresenteerd.

In het concept-uitvoeringsprogramma 2016 – 2020 presenteert het College langs welke lijnen het de komende jaren wil bijdragen om cultuur in Brabant te versterken. Een definitief uitvoeringsplan zal in het voorjaar van 2016 worden vastgesteld; het moment waarop het integrale voorstel voor de portefeuille Leefbaarheid en Cultuur gereed is. Tot dat moment willen we graag over onze plannen in gesprek, juist ook om te vernemen waar onze en uw dromen en doelen samen komen. We willen niet alleen afwachten wie de weg weet en naar ons toekomt. We willen de goede mensen ontmoeten, de goede projecten vinden.

2 Vertrouwd kader, nieuwe focus

Het bruist in Brabant. Er is veel dynamiek. Er is weer voorzichtige groei. Tegelijk zijn er nog genoeg maatschappelijke opgaven op weg naar een veerkrachtig, vitaal en innovatief Brabant. Cultuur speelt daarin een onmisbare rol. We zien een enorme culturele energie in Brabant. Energie die creativiteit losmaakt en talrijke nieuwe initiatieven. Door die ruimte te geven en waar nodig te versterken, kunnen wij onze provincie een enorme impuls geven. Samen met Brabanders, jong en oud.

Een samenleving zonder literatuur, muziek of film is ondenkbaar. Wie wil er wonen in steden met alleen functionele gebouwen zonder smaak of kleur? Wie wil er zonder theater, musea of muziekpodia? Met andere woorden wie zou kunnen leven zonder cultuur? Cultuur verwondert mensen, inspireert en geeft stof tot nadenken. Cultuur heeft een intrinsieke waarde én heeft grote sociale, ruimtelijke en economische betekenis. Het versterkt de sociale veerkracht in onze samenleving, de culturele identiteit van onze provincie en het draagt bij aan welzijn en welvaart. De afbeelding maakt dit in een oogopslag duidelijk. Wij kiezen daarom voor een actief provinciaal cultuurbeleid. Wij zien het als een maatschappelijke opgave om een aantrekkelijk cultureel klimaat te bevorderen. Een klimaat dat boeit en bindt. En dat Brabant zich profileert met bijzonder cultuuraanbod waarmee we landelijke en internationaal uitblinken. Een cultuuraanbod ook dat mensen de waarde van creativiteit en vernieuwing leert kennen. En dat Brabanders inspireert, om grenzen te verkennen en elkaar op te zoeken.

Via cultuur investeren we in ons menselijk kapitaal, in de sociale veerkracht van onze samenleving én in nationale en internationale zichtbaarheid van Brabant.

2.1 Doelen Cultuuragenda blijven gelden

Brabant wil een bruisende regio zijn en blijven met een levendige cultuur die jong en oud van binnen en buiten Brabant boeit en bindt. Om dat te realiseren kiezen wij voor een doelgericht uitvoeringsprogramma dat goed aansluit bij de eerder vastgestelde Cultuuragenda van Brabant voor 2020.

In die Cultuuragenda hebben we een stip op de horizon gezet: sámen met een brede groep stakeholders realiseren we in Brabant een toekomstbestendig cultuursysteem dat cultuur laagdrempelig toegankelijk maakt voor alle Brabanders en onze bezoekers, om er als toeschouwer of als deelnemer van te genieten.

Wij werken aan een cultuursysteem met:

- een brede basis, zodat cultuur dicht bij de Brabantse burger is en volop mogelijkheden biedt om kennis te maken met cultuur en zich te ontwikkelen;
- verbindingen tussen cultuur en haar omgeving. Denk bijvoorbeeld aan inzet van cultuur en creativiteit ten behoeve van de maatschappelijke opgaven;
- een toonaangevende top die zorgt dat cultuur haar rol in de ambitie van innovatieve topregio glansrijk kan invullen en Brabant op cultureel gebied the place to be is.

2.2 Focus 2016 – 2020

Omdat cultuur belangrijk is voor de Brabantse identiteit, zetten wij om te beginnen in op het realiseren van een toekomstbestendig cultuursysteem.

We zullen samen met betrokkenen zoeken naar een gezonde uitgangspositie van onze ‘basisspelers’, de organisaties die van belang zijn in de keten “kennismaken – leren – doen”. Daar hoort wat ons betreft bij dat de culturele organisaties zich verbinden met hun omgeving en een goede financiële uitgangspositie hebben.

Voor 2016 – 2020 ligt onze focus daarnaast op het doorontwikkelen van een sterk regionaal cultuurprofiel. Dit maakt het beter mogelijk om in de toekomst krachten te bundelen. Ons uitgangspunt is dat we versterken waar we goed in zijn, zeker in de professionele beroepspraktijk. Voor breedtecultuur geldt, net zoals voor breedtesport, dat spreiding en diversiteit belangrijk zijn¹.

¹ Het begrip *breedtecultuur* is een variant op het meer gangbare begrip breedtesport: sport die door alle lagen van de bevolking beoefend kan worden op amateurbasis. Vergelijkbaar met plaatselijke voetbal- of hockeyclubs, hebben kunst- en cultuurvoorzieningen in de brede basis ook voornamelijk een lokale functie.

Voor onze professionele instellingen maken we keuzes waar wij in Brabant onderscheidend willen zijn. We willen dit samen met onze partners doen. De wens om te kiezen klinkt al langer en de behoefte aan een sterk regioprofiel is urgent geworden door het rapport de *Agenda Cultuur 2017 – 2020 en verder* van de Raad voor Cultuur. De Raad adviseert hierin de minister om vanaf 2021 op een nieuwe manier te komen tot verdeling van de rijksmiddelen:

“De raad wil stedelijke regio’s meer centraal zetten in het cultuurbeleid; het zijn de natuurlijke brandpunten in het culturele aanbod. Stedelijke regio’s kunnen rekening houden met de eigen identiteit en inspelen op de behoeften van hun inwoners – of het nu om een groeiende multiculturele bevolking gaat of juist om een krimpregio. Meer maatwerk wordt daardoor mogelijk, meer onderscheid ook. Het Rijk blijft een belangrijke partner en financier, maar het initiatief verschuift naar de stedelijke regio ².

Om in 2021 klaar te zijn voor deze nieuwe manier van samenwerken zullen wij komende jaren samen met onze partners het cultuurprofiel voor Brabant formuleren. Wij zetten in elk geval in op een regio waar:

- Creatieve ontplooiing vanzelfsprekend is, van de eerste kennismaking tot en met onze toptalenten
- Creativiteit, techniek en ambacht elkaar weten te vinden
- Brabantse kunst en cultuur bloeien, die de provincie (inter)nationale uitstraling bezorgt.

² Bron: [Agenda Cultuur 2017 – 2020 - Raad voor Cultuur, 8 april 2015](#)

Rollen en taken provincie

In de Cultuuragenda hebben we geconstateerd dat samenwerking een *must* is om cultuur in Brabant de stevigheid te geven die we wensen. Daarom willen we zo duidelijk mogelijk zijn over de bijdrage van de provincie hierbij. Wij kiezen voor drie duidelijke programmalijnen in het uitvoeringsprogramma.

Programmalijn één: Provinciale culturele infrastructuur

Om te beginnen nemen we medeverantwoordelijkheid voor een krachtige culturele basisinfrastructuur in Brabant. We bieden financiële ondersteuning aan organisaties met een regionale functie voor provinciale amateurkunst, bibliotheken, cultuureducatie, talentontwikkeling en professionele kunsten.

Programmalijn twee: Beweging, experiment & verbinding

Hier gaat het erom in te spelen op de actualiteit, om met een incidentele impuls bij te dragen aan een duurzaam betere uitgangspositie voor de toekomst. Om kansen benutten.

Op die manier zullen we stimuleren dat doorbraken worden gerealiseerd en kunnen we optimaal meebewegen met initiatieven van derden. We nodigen partijen uit te kijken hoe ook zij hun bijdrage aan het Brabantse cultuursysteem kunnen vergroten en in kunnen spelen op de kansen die zich voordoen. Daar waar die kansen liggen en aantoonbaar sprake is van behoefte, draagvlak en partners willen wij meehelpen om vernieuwing mogelijk maken.

Wij ondersteunen thematisch en op samenwerking gerichte initiatieven rond:

- Cultuur en sociale veerkracht
- taalvaardigheid en 21^e -eeuwse vaardigheden
- verbinding van kunst en cultuur onderling en met erfgoed, samenleving, economie en ruimte.

Programmalijn 3: Kennis & Onderzoek, dialoog en zichtbaarheid

Hier zullen wij bijdragen aan een toekomstbestendig cultuursysteem:

- met een goede onderzoeksagenda houden we de vinger aan de pols;
- door het gesprek te voeren met onze partners, komen we tot bundeling van krachten;

door te zorgen voor betere zichtbaarheid willen we inspireren en verleiden.

Kwetsbare basis

We zien binnen het cultuursysteem kwetsbare organisaties. Er is weinig armslag om belangrijke toekomstgerichte ontwikkelingen in gang te kunnen zetten. Door differentiatie in de wijze waarop de provincie de culturele basisinfrastructuur gaat ondersteunen, ontstaat er meer ruimte voor maatwerk.

Grote maatschappelijke opgaven vragen integrale denkkraft

Complexe opgaven vragen integrale oplossingen. En dus om betrokkenheid vanuit meerdere disciplines én om vernieuwende aanpakken. De provincie spant zich in om de creatieve denkkraft van de culturele en creatieve sector te laten aanhaken bij en te benutten voor de zoektocht naar doorbraken in de maatschappelijke opgaven.

Beter zichtbaar maken van Brabantse culturele identiteit en kracht

Last but not least: Brabant heeft culturele pareltjes, maar die zijn nog niet altijd zichtbaar voor de buitenstaander.

3 Cultuurprogramma 2016-2020

In dit hoofdstuk werken we de drie programmalijnen verder uit en vertalen die in concrete activiteiten.

3.1 Programmalijn 1: Provinciale culturele infrastructuur

Programmalijn één volgt de culturele levensloop en start daarom bij de breedtecultuur, waar de kennismaking van Brabanders met cultuur plaatsvindt. Daarna geven we aan hoe wij de professionele basisinfrastructuur in Brabant zullen ondersteunen. We besteden speciale aandacht aan de fase die volgt na afronding van de kunstvakopleidingen: je weg vinden in de professionele kunst- en cultuuruitoefening. Om onze toptalenten van de Brabantse kunstvakopleidingen voor de provincie te behouden en anderen te verleiden zich in Brabant te vestigen, verankeren we deze schakel in onze provinciale basisinfrastructuur. Vervolgens laten we zien hoe we zullen omgaan met de philharmonie zuidnederland. Tot slot komen de provinciale culturele uitvoeringsorganisaties aan de orde.

3.1.1 Breedtecultuur

We vinden het belangrijk dat alle Brabanders kunnen kennismaken met en deelnemen aan kunst & cultuur en de (informatie)maatschappij. Dat vraagt om laagdrempelige voorzieningen. Hiermee leggen we de basis voor een goed opgeleide (beroeps)bevolking die in staat is zich goed staande te houden in de 21^e eeuwse samenleving en met creativiteit en originaliteit bij te dragen aan Brabant als bruisende, innovatieve regio. Bovendien draagt deze 'breedtecultuur' bij aan de leefbaarheid en

³ Bron: Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen (2014)

sociale veerkracht in Brabant: bibliotheken, binnen- en buitenschoolse cultuureducatie en amateurkunst.

Bibliotheken

Bibliotheken moeten zich blijven aanpassen aan de huidige tijd en bijdragen aan oplossingen voor hedendaagse maatschappelijke opgaven. Zo houden we een vitaal en maatschappelijk relevant bibliotheeknetwerk in Brabant. Wij leveren hier graag een bijdrage aan. Gemeenten zorgen dat er bibliotheken zijn in hun gemeente. De taak van de provincie is wettelijk omschreven: zorgen voor het interbibliothecair leenverkeer (IBL) en innovatie in de lokale bibliotheken stimuleren. De komende jaren zullen wij deze wettelijke taak, via Cubiss Brabant, continueren.

De bibliotheken vervullen diverse functies met betrekking tot kennis en informatie, ontwikkeling en educatie, bevorderen van lezen, ontmoeting en debat, kunst en cultuur³. Innovaties richten zich deze periode vooral op de educatieve functie van de bibliotheken als het gaat om lezen en leesplezier (denk aan tegengaan van laaggeletterdheid en ondersteunen van het leesonderwijs van de basisscholen). Daarnaast werken we aan het versterken van de rol van de lokale bibliotheken zodat ze beter kunnen anticiperen op maatschappelijke ontwikkelingen. Dit gebeurt onder meer door binnen de bibliotheekbegrotingen ruimte te maken voor beweging en maatwerk op lokaal niveau, bijvoorbeeld door de fysieke uitleenfunctie efficiënter in te richten.⁴

⁴ Dit onderwerp wordt met gemeenten besproken (programmalijn 3), opdat de ruimte die bibliotheken op deze manier op hun begroting creëren, niet wegbezuinigd wordt.

Prestaties
2016-2020: Uitvoering wettelijke taak voor bibliotheek-ondersteuning voor een vitaal en relevant Brabants bibliotheeknetwerk via Cubiss Brabant

Binnenschoolse cultuureducatie

We zullen voor 2016 - 2020 blijven inzetten op duurzame verankering van cultuureducatie binnen de school. Binnenschoolse cultuureducatie – algemeen vormend onderwijs in kunst, erfgoed en media dat schoolgerelateerd is – speelt een belangrijke rol in het kennismaken van onze jeugd en jongeren met kunst en cultuur, (prille) talentontwikkeling en het werken aan creërende, reflecterende en onderzoekende vermogens.

In 2013 hebben rijk, provincies en gemeenten de intentie uitgesproken om tot 2023 prioriteit te geven aan het opnemen van cultuureducatie binnen het curriculum van het basisonderwijs (in het bestuurlijk kader Cultuur & Onderwijs). Het rijk stelt financiële middelen beschikbaar via de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit en deelnemende provincies en gemeenten matchen dit. De specifieke taak die provincies hierin hebben, is het bevorderen van deelname van de kleinere gemeenten en het maken van afspraken hierover met betrokken partijen zoals gemeenten, onderwijs en culturele veld. De komende jaren zullen wij werken aan (structurele) gezamenlijke verantwoordelijkheid en eigenaarschap van alle betrokken partijen voor kwalitatief goede en toekomstbestendige cultuureducatie. Iedere speler en overheidslaag vervult daarin zijn eigen rol.

Wij zullen optreden als de aanjager die beweging en verdere ontwikkeling van dat eigenaarschap stimuleert.

We willen meer gemeenten en scholen betrekken bij de matchingsregeling Cultuureducatie met Kwaliteit. In Brabant is vanuit dit programma het instrument De Cultuur Loper ontwikkeld waar inmiddels al 27 gemeenten en 175 scholen aan deelnemen. De Cultuur Loper zet in op verankering van cultuureducatie binnen de school en het laten beklijven van eigenaarschap in het onderwijs. De komende tijd willen we daarbij een intensievere samenwerking met de culturele omgeving stimuleren. Waar mogelijk willen we De Cultuur Loper, het instrumentarium van B5 steden (De Culturele Ladekast) en andere initiatieven in Brabant elkaar laten versterken.

Wij hebben tot nu toe veel ingezet op deskundigheidsbevordering bij scholen. Om cultuureducatie toekomstbestendig te verankeren in het onderwijs is het zaak om ook 'aan de voorkant van de keten' hier aandacht voor te vragen. We gaan in de komende periode dan ook kijken hoe we samenwerkingen aan kunnen gaan met Pabo's in samenhang met hun stage/partnerscholen.

Wij willen doorlopende leerlijnen aanjagen en zullen daarom komende periode steviger inzetten op cultuureducatie in het voortgezet onderwijs. We willen goede voorbeelden ophalen en zullen kennisdeling stimuleren. Bovendien blijven we hiervoor aandacht vragen bij OCW (onderdeel van programmaliijn 3).

We zetten niet langer in op het aanbieden van (provinciale) producten, maar investeren in het vermogen van partijen om het zelf te doen. Want dat is ruimschoots voorhanden in Brabant. We onderzoeken hoe we Kunstselect, het door Kunstbalie bemiddelde kunstaanbod voor het basisonderwijs, kunnen verzelfstandigen en hoe we verschillende partijen in het cultuursysteem hier een actievere rol in kunnen laten spelen.

Uitgaande van de energie en het eigenaarschap in het veld, willen wij bovendien vernieuwende ideeën en initiatieven uit het (onderwijs)veld zelf stimuleren. Hiertoe introduceren wij binnen het impuls geldenprogramma (in programmaliijn 2) ruimte voor ‘educatie & ontwikkeling’, waarin we initiatieven op het gebied van cultuuronderwijs en 21st century skills kunnen honoreren.

Prestaties
2016-2020: Duurzame verankering van cultuureducatie binnen de school met aandacht voor: - Uitbreiding van het aantal deelnemende gemeenten en scholen aan Cultuureducatie met Kwaliteit - Verkennen samenwerking met Pabo's - Doorlopende leerlijnen van primair onderwijs en voortgezet onderwijs

Buitenschoolse cultuureducatie

Een goede regionale spreiding en een laagdrempelige toegang tot buitenschoolse cultuureducatie is enorm belangrijk. Met buitenschoolse cultuureducatie bedoelen we alle activiteiten in de vrije tijd die het vergroten van kennis en vaardigheden in kunst en cultuur beogen. Dit varieert van een cursus tot en met museumbezoek of online scholing. Voorzieningen op het terrein van buitenschoolse cultuureducatie zijn een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Uit een rapport van een werkgroep van de provincie en de VBG (Vereniging van Brabantse Gemeenten) uit oktober 2015 blijkt dat de toegankelijkheid en kwaliteit van de traditionele buitenschoolse cultuureducatie afneemt en het aanbod steeds meer versnipperd. Daarom ontwikkelen wij samen met de VBG een aanpak om de ongewenste gevolgen van deze ontwikkelingen het hoofd te bieden. Wij willen een klimaat creëren waarin gemeenschappelijk eigenaarschap ontstaat voor dit vraagstuk. Langs die weg willen wij, samen met de gemeenten, komen tot een toegankelijk en duurzaam voorzieningenniveau voor buitenschoolse cultuureducatie in Brabant.

Vanwege het belang van toegankelijke cultuureducatie is in september 2014 op verzoek van Provinciale Staten een provinciaal Jeugd Cultuurfonds ingesteld. Dit fonds beoogt gemeenten te stimuleren, kinderen uit gezinnen met een inkomensgrens van maximaal 120% van het bijstandsniveau financieel te ondersteunen om kunst te beoefenen. De financiering van het provinciaal fonds loopt t/m 2018. Het fonds wordt in 2017 geëvalueerd.

Prestaties
2016-2020: Gezamenlijke aanpak van VBG en provincie ontwikkelen en uitvoeren voor een toekomstbestendige buitenschoolse cultuureducatie.
2016-2018: ondersteunen van het provinciale jeugdcultuurfonds om startbijdrage te leveren aan gemeenten om lokale Jeugdcultuurfondsen op te richten

Amateurkunst

Brabant kent een grote en bloeiende amateurkunst en - cultuurbeoefening (AK). Ongeveer de helft van de Brabanders beoefent kunst en cultuur. Laagdrempelige voorzieningen voor amateurkunst als verenigingen en gezelschappen stellen mensen in staat om in hun directe omgeving cultureel actief te zijn. Dit draagt bij aan hun ontplooiing en creativiteit. Gezamenlijke cultuurbeoefening heeft grote waarde voor de sociale cohesie en leefbaarheid van Brabant. De beoefening van kunst en cultuur vindt in toenemende mate plaats op individuele basis en projectmatig. Beoefening in verenigingsverband neemt af. Wij onderschrijven het belang van een vitaal amateurkunstklimaat maar zien dit vooral als een gemeentelijke aangelegenheid. We wijzen daarom onze inzet voor lokale amateurkundersteuning en integreren het Kunstbalie Amateurkunstfonds met ingang van 2017 in onze ondersteuning van buurtcultuur waardoor ook projectmatige vormen van cultuurbeoefening hier een plek in krijgen(zie 3.2.1). Zo focussen wij ons op onze provinciale rol ten aanzien van de amateurkunst:

- ondersteunen van een aantal provinciebrede amateurkunstgezelschappen

- bieden van ondersteuning van amateurkunstkoepels, verenigingen, –initiatieven met kennis en kunde en buurtcultuurfonds.

Voor een aantal provinciebrede amateurkunstgezelschappen creëren wij dezelfde randvoorwaarden als voor de professionele kunsten. Tot en met 2016 worden diverse gezelschappen met eenjarige subsidies ondersteund. Door in plaats daarvan meerjarige zekerheid te geven aan een beperkte groep gezelschappen met toegevoegde, artistieke waarde binnen ons cultuursysteem kunnen deze instellingen meerjarige verplichtingen voor bijvoorbeeld concerten of optredens aangaan. Wij zullen, met deskundigen uit het veld en onafhankelijke adviseurs, een beoordelingskader ontwikkelen voor wie wel en niet voor deze begrotingssubsidies in aanmerking komen. Dit zullen we in 2017 oppakken.

Er is een veelheid aan organisaties of entiteiten op lokaal, provinciaal en landelijk niveau die een rol (kunnen) spelen bij een vitaal amateurkunstklimaat in Brabant. De koepelorganisaties amateurkunst zijn dé partijen om lokale amateurkunstorganisaties daarbij te ondersteunen. Via onze opdrachtverlening aan Kunstbalie zullen we deze koepels gericht gaan ondersteunen zodat ze meer slagkracht ontwikkelen. Wij zullen amateurkunstkoepels, -verenigingen en –initiatieven met kennis en kunde bijstaan via Kunstbalie.

Prestaties
2016-2020 Ten behoeve een florerende amateurkunst in Brabant financieel ondersteunen van diverse provinciebrede amateurkunst gezelschappen en versterken van Brabantse koepelorganisaties.

3.1.2 Professionele basisinfrastructuur

Artistiek aansprekende en hoogwaardige culturele activiteiten zijn een belangrijke voorwaarde voor een aantrekkelijk woon-, werk- en vestigingsklimaat. We willen dat de culturele instellingen zich door het maken van sterke artistieke producties kunnen verbinden aan de Brabantse samenleving én aan de maatschappelijke opgaven die hier actueel zijn. We vragen instellingen een duidelijke bijdrage te leveren aan het cultuursysteem en de sociale veerkracht van Brabant. Wij ondersteunen de professionele basisinfrastructuur (podiumkunsten en visuele kunsten⁵) op diverse manieren.

In de eerste plaats zeggen we op voorhand toe dat Brabantse kunstinstellingen voor productie en/of presentatie recht hebben op een provinciale subsidie, als zij ook positief beoordeeld worden voor de meerjarige subsidieregelingen van het rijk of een van de rijksfondsen⁶. (Wij spreken hiermee ons vertrouwen uit in de voor Brabant relevante instellingen en stimuleren hen een aanvraag te doen bij het rijk. Wij vertrouwen er op dat zij, op basis van bewezen kwaliteit, een realistisch meerjarig plan bij het rijk of een rijksfonds kunnen aanbieden waarin de

⁵ Tot voor kort aangegeven met de term Beeldende Kunst en Vormgeving. Architectuur, beeldhouwen, design, fotografie, film, gaming, grafisch, textiel, schilderen, lichtkunst zijn voorbeelden van vormen binnen de visuele kunsten.

provinciale bijdrage specifiek is beschreven. Wij zullen de administratieve lasten voor hen zoveel mogelijk beperken, door in de uiteindelijke aanvraag bij de provincie zoveel mogelijk aan te sluiten bij de plannen zoals ingediend bij rijk of rijksfonds.

Partijen weten dan in de basis waar ze aan toe zijn, mits hun aanvraag bij het rijk succesvol is. Op deze manier kunnen we hen zo goed mogelijk helpen en stimuleren we inspanningen om extra rijksmiddelen naar Brabant halen.

Brabant kent daarnaast ook instellingen die voor de Brabantse culturele infrastructuur van groot belang zijn, maar die (nog) geen kans hebben op honorering door het rijk. Daarom stellen we ook voor hen, kansrijke initiatieven en Brabantse topspelers voor de toekomst, middelen beschikbaar voor meerjarige subsidie.

Wij kiezen daarmee voor behoud van bewezen kwaliteit, maar óók voor ruimte voor nieuwe kansrijke initiatieven/topspelers. Aan alle organisaties vragen wij nadrukkelijk om in hun plannen aan te geven hoe zij zich met het Brabantse cultuursysteem en de samenleving verbinden.

⁶ Hiermee bedoelen wij de fondsen van OCW, BIS, FPK, productie of festival 4-jarig, Mondriaan, presentatie-instelling; Creatieve Industrie, architectuur, vormgeving en e-culture; Letteren, festival 4-jarig.

Met deze aanpak willen we experimenteren, en vooruitlopen op de aanpak van het ministerie van OCW om vanaf 2021 de stedelijke regio's in Nederland meer invloed te geven in het vaststellen van de landelijke BIS.

Tenslotte blijven we de professionele kunstensector ondersteunen via onze uitvoeringsorganisaties met kennis en advies over o.a. ondernemerschap, culturele markt en financieringsvormen en dragen we bij aan de zichtbaarheid en positionering van de Brabantse kunst- en cultuursector.

Prestaties

2017-2020: Ten behoeve van een kwalitatief aansprekend cultureel aanbod en een sterke basisinfrastructuur financieel ondersteunen van ca 40 Brabantse instellingen voor professionele kunsten (podium- en visuele kunsten)

3.1.3 Talenten

It takes a network to raise a talent. Wij willen experiment en vernieuwing mogelijk maken en zo een aantrekkelijke regio voor talenten zijn. We maken talentontwikkeling structureel onderdeel van het Brabantse cultuursysteem.

Dat begint bij de talenten in de dop. Jongeren die door binnen- of buitenschoolse cultuureducatie in aanraking zijn gekomen met een discipline en hun talent hebben ontdekt.

In de fase daarna speelt vooral het kunstvakonderwijs een grote rol. Wij stimuleren de professionele Brabantse kunstinstellingen binnen onze basisinfrastructuur en het kunstvakonderwijs om samen te bekijken welke rol zij kunnen spelen om de talenten in die fase te begeleiden.

Wij willen deze talenten van de Brabantse kunstvakopleidingen voor de provincie behouden en anderen verleiden om zich in Brabant te vestigen. Want talenten zijn van belang voor artistieke groei en nieuwe aanwas. Het zijn aanpakkers die een buurt, wijk, dorp of stad aantrekkelijker kunnen maken met nieuwe, verrassende initiatieven. En daarmee hebben ze de potentie een aanzienlijke impuls aan de economie (kleinschalige creatieve industrie en retail) te geven.

In 2013 viel de rijksbijdrage voor de productiehuizen weg. Op zoek naar een eigentijds alternatief om goede voorwaarden voor talenten te creëren die van hun opleiding hun professie willen maken binnen het Brabantse cultuursysteem, zijn met behulp van het impuls geldenprogramma diverse talentontwikkelingsprojecten gestart die nu samen worden gebracht in Talenthub Brabant.

Kern van de filosofie van Talenthub Brabant is dat nieuw talent opgenomen wordt in een relevant netwerk. Culturele instellingen, opleidingen, bedrijfsleven en overheden trekken hierin samen op. Verschillende partijen uit het veld vormen zo samen een nest waarin een toptalent zich op zakelijk, artistiek en maatschappelijk gebied kan ontwikkelen. En uiteindelijk zelf onderdeel kan worden van dit netwerk en zo een plek kan vinden op de arbeidsmarkt.

Talenthub Brabant is een succesvolle werkwijze die in het kader van het denken over Productiehuizen nieuwe stijl⁷ nauwlettend is en wordt gevolgd door OCW en Fonds Podiumkunsten. Wij willen de aanpak de komende jaren doorontwikkelen. Wanneer we daar gezamenlijk in slagen lopen we de volgende Kunstenplan periode, door de multidisciplinaire en breed gedragen aanpak van de Talenthub, voor op andere initiatieven.

Met onze ondersteuning van de Talenthub Brabant versterken wij de coördinatie, bieden we talenten ontwikkeltrajecten aan (inclusie kennis, netwerk en (beperkt) productiebudget) en zorgen voor kennisdeling.

De Talenthub biedt talenten de kans om zich te ontwikkelen, van net afgestudeerd talent aan de kunstvakopleiding (in broedplaatsen in de steden) tot startende culturele ondernemers. Zo ontstaat een doorgaande lijn en leveren we een bijdrage aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor jonge culturele en creatieve professionals.

Je kunt dit vergelijken met trainee- en startersprogramma's in andere economische sectoren.

Bovendien zorgen wij voor kennisdeling tussen en doorontwikkeling van de Talenthub projecten.

⁷ 32820-137 - Motie van lid Bergkamp c.s. over opnemen van productiehuizen voor podiumkunsten in BIS

Prestaties

2017-2020: Ondersteuning bieden aan de culturele sector zodat talenten na de kunstvakopleiding een positie verwerven in het Brabantse professionele veld

3.1.4 Philharmonie zuidnederland

Symfonische muziek is een specifiek onderdeel in het cultuursysteem van Brabant. We zien daarin een rol weggelegd voor philharmonie zuidnederland. De aanwezigheid van een kwalitatief hoogwaardig orkest draagt bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat. De fusie tussen het Limburgs Symfonie Orkest en Het Brabants Orkest van 2013 heeft veel veranderd. De Raad voor Cultuur gaf in haar advies van april 2015 aan dat positionering van de regionale orkesten in de eigen omgeving meer tijd kost. Op basis daarvan heeft het rijk besloten om de extra middelen voor samenwerking te continueren. Ook wij zien mogelijkheden voor verdere doorgroei en zullen de komende periode philharmonie zuidnederland ondersteunen, daar waar het orkest bijdraagt aan dat sterkere Brabantse cultuursysteem. Zo willen we de sterke binding met cultuureducatie en amateurkunst stimuleren. Ook zullen we inzetten op een stevige rol van het orkest in de muzieksector van Brabant en op de samenwerking, profilering en ondernemerschap die daarbij horen. Verbindingen met andere (symfonische) muziekgezelschappen en podia zien wij als een belangrijke kans om meerwaarde te creëren.

Nagenoeg gelijktijdig met dit uitvoeringsprogramma ontvangt PS separaat een voorstel met betrekking tot de steun aan philharmonie zuidnederland in de jaren 2017-2020.

Prestaties
2016-2020: Symfonische muziek in Brabant borgen door bij te dragen aan een toekomstbestendig orkest philharmonie zuidnederland ⁸

3.1.5 Uitvoeringsorganisaties

De provinciale uitvoeringsorganisaties bkkc (professionele kunsten), Cubiss Brabant (bibliotheken, media-educatie en lezen) en Kunstbalie (amateurkunst en kunsteducatie) zijn onderdeel van de provinciale culturele infrastructuur. Wij zetten hen binnen ons cultuurbeleid in voor praktische uitvoering van ons beleid met kennis en advies, opbouw van samenwerkingsverbanden en ondersteuning van het veld.

Wij gaan de opgave-gestuurde aansturing van deze instellingen versterken. De opgaven zijn benoemd in dit uitvoeringsprogramma en worden jaarlijks geconcretiseerd in de opdrachten aan de uitvoeringsorganisaties. We beoordelen of de gesubsidieerde activiteiten en projecten bijdragen aan onze beleidsdoelstellingen, voldoende aansluiten bij behoeften in het veld, de provinciale rol en effectief zijn.

Ook werken we deze bestuursperiode de opdracht uit het bestuursakkoord uit om te onderzoeken hoe het werken met de

⁸ De in te zetten provinciale middelen zullen niet worden gefinancierd vanuit middelen gereserveerd voor cultuur, maar ten laste worden gebracht van de algemene middelen.

provinciale uitvoeringsorganisaties in de toekomst vorm moet krijgen. Wij willen een beweging maken naar meer directe en vraag-gestuurde ondersteuning van de cultuursector. Dat wil zeggen minder vaste subsidie voor de uitvoeringsorganisaties zelf waardoor de middelen directer ingezet worden ten behoeve van de opgaven uit dit uitvoeringsprogramma.

Daarbij onderzoeken we tevens hoe we de kennisfunctie en subsidieverstrekende functie van bkkc en Kunstbalie het beste kunnen vormgeven. Uitgangspunt is dat maximale waarde wordt toegevoegd aan het culturele en maatschappelijke netwerk van Brabant. Dat kan naar verwachting met een kleiner, meer integraal en flexibel uitvoeringsapparaat. In 2017 ontvangt u een rapportage over de uitvoeringsorganisaties. De eerste rapportage ontving u begin 2015.

Prestaties
2016-2020 Opgavegestuurde inzet van bkkc met taken ten aanzien van het professionele kunstenveld
2016-2020: Opgavegestuurde inzet van Cubiss Brabant met taken ten aanzien van bibliotheekwerk, taalvaardigheid en mediawijsheid
2016-2020: Opgavegestuurde inzet van Kunstbalie met taken ten aanzien van kunsteducatie en amateurkunst
2017: Conform het bestuursakkoord bezien hoe de provinciale uitvoeringsorganisaties in de toekomst vorm moeten krijgen met een maximale toegevoegde waarde en efficiency voor het culturele netwerk van Brabant

DAMN FOOD WASTE RESTAURANT

Welkom

QUALITY DIRECTION

LUNCH

1-gang	10
2-gangen	20
3-gangen	30
ALLEEN PIN	

DAMN
FOOD
WASTE pop-up
RESTAURANT
ALLEEN PIN

3.2 Programmalijn 2: Beweging, experiment, verbinding

De afgelopen jaren hebben wij de sector met incidentele middelen ruimte geboden om te werken aan duurzame versterkingen. Programmalijn twee vertrekt vanuit dezelfde filosofie. Hier geven we ruimte en faciliteren we beweging, experiment en verbinding.

Activiteiten in deze programmalijn betreffen drie specifieke thema's:

- Cultuur en sociale veerkracht
- Taalvaardigheid en 21^e eeuwse vaardigheden
- Cultuur en vrijetijdseconomie

Binnen deze programmalijn beschikken we over twee programma's waarmee we de sector uitnodigen tot beweging, experiment en verbinding:

- Impulsgelden
- Brabant C.

3.2.1 Cultuur en sociale veerkracht

Cultuur draagt bij aan sociale cohesie in onze samenleving. Samen muziek maken, toneel spelen, zingen. Brabant heeft een dicht netwerk van "clubkes", verenigingen en gezelschappen. Samen doen is daarbij het credo. Het hoort bij Brabant als provincie van saamhorigheid, verbinding, vitaliteit, gemoedelijkheid en gezelligheid.

Tijdens de afgelopen bestuursperiode zijn stappen gezet om cultuur bij te laten dragen aan het vergroten van de leefbaarheid in wijken, kernen en dorpen. Kan cultuur een instrument zijn om maatschappelijke participatie te bevorderen, wensen op het terrein van leefbaarheid te realiseren,

sociale achterstanden te verkleinen en knelpunten op te lossen? De resultaten van de afgelopen periode zijn bemoedigend.

In lijn met het bestuursakkoord waarin experiment expliciet de ruimte krijgt, willen we de verbinding van cultuur met leefbaarheid en welzijn daarom verder stimuleren via het provinciaal buurtcultuurfonds en door kennisdeling.

Wij stimuleren burgers, lokale overheden, ondernemers en organisaties om samen werk te maken van de eigen leefomgeving. Voor initiatieven die hiervoor cultuur inzetten, is er het Buurtcultuurfonds. Wij zien lokaal draagvlak en commitment als een voorwaarde voor toekenning. In het model van het fonds op lokaal niveau willen we zorgen voor betere samenwerking met gemeenten en hun eigenaarschap versterken. Nu beperkte de samenwerking zich tot woningbouwcorporaties en lokale sociaal/culturele instellingen. Ook gemeenten kunnen hier nauwer bij betrokken worden. Ook willen we de rol van de amateurkunst binnen buurtcultuurprojecten bevorderen. Multidisciplinaire amateurkunstprojecten die plaatsvinden in de woonomgeving én openluchttheatervoorstellingen met een brede functie en veel vrijwilligers kunnen ondersteuning aanvragen via het Buurtcultuurfonds Noord-Brabant. Hiervoor passen we de subsidieregeling aan.

Kennis over de verbinding van cultuur en leefbaarheid en welzijn willen we delen. Hiertoe starten we een (online) kennisplatform, kennisdelingsbijeenkomsten en onderzoek. Dit vindt plaats via de provinciale uitvoeringsorganisaties op het gebied van cultuur & samenleving.

Prestaties
Versterken sociale cohesie en leefbaarheid via kennisdeling en cultuurprojecten (in samenwerking met het Prins Bernhard Cultuurfonds)

3.2.2 Taalvaardigheid en 21^e eeuwse vaardigheden

Brabanders hebben vaardigheden en competenties nodig om volwaardig deel te kunnen nemen aan de samenleving⁹. Taalvaardigheid en mediawijsheid zijn onderwerpen waar wij programmatisch een tijdelijke impuls aan willen geven. Nu is ruim tien procent van de volwassenen laaggeletterd. Dat wil zeggen dat meer dan één op de tien Brabanders een taalniveau heeft dat gelijk of lager is aan het taalniveau waarmee een kind de basisschool hoort te verlaten. Dit percentage willen wij omlaag brengen door de leesvaardigheden en digitale vaardigheden in Brabant bevorderen. Daarnaast willen wij een bijdrage leveren aan mediawijsheid van Brabanders. We willen dat onze inwoners de kennis, vaardigheden en mentaliteit hebben om zich bewust, kritisch en actief te kunnen bewegen in een complexe, veranderlijke en 'gemedialiseerde' wereld.

Taalvaardigheid

De verantwoordelijkheid voor het terugdringen van laaggeletterdheid en het bevorderen van mediawijsheid ligt primair bij andere partijen zoals gemeenten, het rijk, onderwijs en werkgevers. Wij denken dat wij hier wel een versnelling kunnen aanbrengen. Wij willen dit aanjagen door te

⁹ Zoals aangegeven in het bestuursakkoord Beweging in Brabant (blz. 70) zijn taalvaardigheid en mediawijsheid thema's waaraan wij programmatisch een tijdelijke impuls zullen geven.

agenderen, door verbindingen te leggen tussen partners en initiatieven en door opgedane kennis verder te verspreiden en te benutten. De komende jaren zien we drie hoofdthema's waar wij vanuit onze rol kansen zien om het verschil te maken: jeugd, arbeid en nieuwe Brabanders.

We zetten in op taalvaardigheid en mediawijsheid bij kinderen en jongeren via het onderwijs, zoals we daar de afgelopen jaren een start in hebben gemaakt. Daarmee werken we preventief aan het tegengaan van een achterstand in (digitale) geletterdheid wanneer kinderen en jongeren school verlaten. Op dit moment verlaat 20% van de leerlingen de basisschool met een substantiële taalachterstand. Daarnaast leveren we met agendering, samenwerking en kennisontwikkeling richting onderwijs, ouders en jongeren een bijdrage aan het bewustzijn en de vaardigheden van jonge Brabanders van de kansen en valkuilen die gebruik van (sociale) media met zich meebrengen. Het gaat dan om zowel de technische als de sociaal-culturele aspecten.

Van de laaggeletterden heeft 57% werk. Er liggen kansen om (netwerken van) werkgevers meer te betrekken bij het aanpakken van de problemen van deze laaggeletterden. Werknemers zonder voldoende basisvaardigheden hebben een beperkte verdien capaciteit, grotere kans op ontslag, minder carrièremogelijkheden en hogere veiligheidsrisico's. Laaggeletterde werkzoekenden hebben minder kans op een baan. 43%

van de laaggeletterden is niet actief op de arbeidsmarkt. Door verbindingen te leggen tussen het sociaal domein (waaronder UWVs en sociale werkplaatsen), het bedrijfsleven en het onderwijs willen wij hier verandering in brengen.

Met de taalnetwerken die we binnen de programma's bereiken en uitbouwen, willen we tot slot een impuls geven aan de taalvaardigheid van nieuwe Brabanders zodat ze zo snel mogelijk mee kunnen doen in onze samenleving.

21^e eeuwse vaardigheden

Wanneer we als Brabant een toonaangevende kennis- en innovatieregio in Europa willen zijn, moeten we onze jeugd competenties meegeven voor de 21^e eeuw. Creativiteit en verbeeldingskracht zijn daarbij belangrijk, net als reflecterende, creërende en onderzoekende vermogens. We zien kansen om bestaande inspanningen (van onszelf en van partijen in het veld) op het gebied van taal, media en cultuur beter te integreren en daarmee de aandacht voor deze competenties duurzaam te verankeren in het onderwijs. Ook zien we kansen om verbindingen te leggen met techniek- en maakonderwijs. Om vernieuwende initiatieven op het gebied van cultuuronderwijs en vaardigheden voor de 21^e eeuw vanuit het (onderwijs)veld te stimuleren zullen we binnen de impuls gelden ruimte voor 'educatie & ontwikkeling' introduceren.

Door de inzet van verschillende partijen samen te brengen en vernieuwende initiatieven te stimuleren willen we een impuls geven aan de ontplooiing van onze Brabantse jeugd en hen geschikte kandidaten

maken voor de arbeidsmarkt van de toekomst. Dit doen we in samenhang met het economische beleid en de economische partners van de provincie.

Prestaties

2016-2020 Programma taal en media uitvoeren zodat in 2020 laaggeletterdheid in Brabant is teruggedrongen en aandacht voor mediawijsheid in het Brabantse onderwijs is vergroot

Stimuleren van vernieuwing en samenwerking in en met het onderwijs rondom verankering van en aandacht voor vaardigheden van de 21ste eeuw

3.2.3 Conceptontwikkeling initiatieven met (inter)nationale uitstraling

De vrijetijdssector vertoont wereldwijd een sterke groei. Ze biedt kansen om meer bezoekers van verder weg naar Brabant te trekken. Cultuur is bijzonder geschikt om in de internationale etalage te tonen waar Brabant toe in staat is. Cultuur is een goede verleider. Daarvoor is in de eerste plaats kwalitatief hoogstaande content nodig, geschikt om in die (inter)nationale etalage te zetten.

Via het impuls gelden programma, Brabant C en VisitBrabant hebben we een goede basis om kansen te verzilveren: via de Impuls gelden worden vernieuwende initiatieven ondersteund, Brabant C zorgt er voor dat in Brabant meer kunst en cultuur van internationaal niveau te zien en beleven is. Zo kunnen we 'ons verhaal' vertellen, trots organiseren op wat hier gebeurt en de Brabantse cultuur goed over het voetlicht

brengen. VisitBrabant is de marketingorganisatie om Brabant nationaal en internationaal beter te 'verkopen'. Zo versterken wij bovendien het culturele profiel waarmee we ons onderscheiden van andere regio's: de provincie van Van Gogh, de provincie van techniek en design, de provincie van vernieuwing en verbeelding. Daarbij zoeken we ook naar de kansrijke verbindingen met de Verhalen van Brabant, zoals geduid in het erfgoedkader Verbeeldingskracht van Erfgoed.

Ervaring leert ons dat kansrijke initiatieven soms ook aan de voorkant hulp nodig hebben. Pre-seed budget, procesgeld dat betrokkenen in staat stelt om tot een gezamenlijk plan te komen. Dit vraagt om scherpe keuzes. Allereerst kan slechts een beperkt aantal thema's, die passen bij Brabant in aanmerking komen. Scherp moet worden beoordeeld in hoeverre deze potentie hebben, voor Brabant herkenbaar zijn en zich breed gesteund weten door stevige dragen de partners. Wanneer een dergelijk initiatief zich aandient, willen wij in de voorfase een helpende hand bieden, om bij te dragen aan de ontwikkeling van een kansrijk businessplan¹⁰.

Voor de komende jaren dienen zich enkele kansrijke projecten aan die zich kunnen ontwikkelen en als culturele trekker in de internationale etalage kunnen staan, maar die eerst verder verkend moeten worden: het themajaar Van Rietveld tot Dutch Design, Brabant Festival en Zuidlijn.

¹⁰ Op de cultuurbegroting is beperkt budget beschikbaar voor de verkenningsfase. Voor zover provinciale financiering nodig zou zijn voor de uitvoering van het plan, moet een aanvraag worden ingediend bij respectievelijk de Impulsgelden of Brabant C. Een aanvraag zal dan worden getoetst aan de daarvoor geldende criteria.

Daarnaast werken wij met Van Gogh Brabant toe naar een duurzame verankering door de directe stakeholders en daarmee naar een exit-strategie waar het onze betrokkenheid betreft.

Themajaar 2017 Van Rietveld tot Dutch Design

Het Nederlands bureau voor Toerisme & Congressen heeft voor 2017 een themajaar in voorbereiding met de titel Van Rietveld tot Dutch Design. De aandacht voor Dutch Design biedt volop kansen om Brabant internationaal op de kaart te zetten. Het themajaar kan een katalysator zijn en samenhang brengen in nu nog vaak losse initiatieven, vergelijkbaar met de wijze waarop Van Gogh Brabant de losse Van Gogh locaties heeft samengebracht en het Brabantse Van Gogh verhaal heeft ontwikkeld.

Brabant Festival

Brabant heeft een groot en divers aanbod van festivals. Deze festivals werken op steeds meer terreinen samen en in 2015 is voor een aantal toonaangevende festivals een gezamenlijke campagne ontwikkeld. De komende jaren willen we samen met betrokkenen onderzoeken of de festivals zich kwalitatief en wat betreft zichtbaarheid kunnen doorontwikkelen om Brabant te etaleren als de provincie met toonaangevende, innovatieve festivals waarin nieuwe talenten en verrassende artistieke producties te bewonderen zijn.

Zuidlijn

De spoorzones vormen in Den Bosch, Breda, Helmond, Tilburg en Eindhoven het hart van de stedelijke vernieuwing. Bij de ontwikkeling van deze unieke plekken spelen kunst en cultuur een belangrijke rol. Als aanjager maar ook als een blijvende pijler. Elke spoorzone heeft haar eigen dynamiek, haar eigen opgave en bevindt zich in een andere fase van ontwikkeling. Samen vormen zij het grootste her-ontwikkelingsproject van Nederland waarbinnen vele innovatieve concepten tot leven komen.

In een intensieve samenspraak met vele lokale partijen wordt onder de naam ZUIDLIJN een aantal nieuwe culturele events ontwikkeld, die vanaf september 2016 in de 5 spoorzones voor het eerst simultaan worden geprogrammeerd.

Van Gogh Brabant

De eerste resultaten die Van Gogh Brabant naar aanleiding van het themajaar 2015 heeft gepresenteerd zijn positief. Ondersteund met Europese middelen werkt Van Gogh Brabant ook de komende jaren samen met haar internationale partners om het Van Gogh aanbod in Nederland, België en Frankrijk internationaal te promoten.

De opgave waar de Brabantse partners nu voor staan is om een duurzame verankering te realiseren, waardoor de inspanningen in het verleden en de gehaalde successen voor de toekomst bewaard blijven.

In 2016 heeft Van Gogh Brabant de opdracht om een businessplan te ontwikkelen voor duurzame verankering van het initiatief. Daarin is voorzien in een exit van de provincie. Want alleen dan kunnen wij de

rol van aanjager en ontwikkelaar in nieuw te ontwikkelen kansrijke initiatieven waarmaken. Een voorstel met verschillende scenario's zal medio 2016 door het College worden beoordeeld.

Prestaties
2016 - 2019: proces faciliteren om te komen tot planontwikkeling ten behoeve van de ontwikkeling van Brabantse culturele etalageprojecten die bijdragen aan de versterking van onze culturele infrastructuur.
2016: Ontwikkelen van drie scenario's voor duurzame verankering van Van Gogh Brabant

3.2.4 Impulsen voor versterking

In 2013 hebben wij de sector met incidentele middelen ruimte geboden om te zoeken naar nieuwe perspectieven om de toenmalige bezuinigingen het hoofd te kunnen bieden. Daarbij hebben we ingezet op kansrijke initiatieven die een impuls geven aan de duurzame ontwikkeling van het Brabantse cultuursysteem. De huidige regeling heeft een looptijd tot en met 2016.

Omdat de ervaringen positief zijn, verlengen we de komende bestuursperiode de regeling, aangepast aan de nieuwe inzichten. Makers, gezelschappen en/of instellingen uit het kunstenveld kunnen samen met partners in erfgoed, zorg, educatie, natuur en/of samenleving projecten indienen die op een artistieke manier oplossingen aandragen voor maatschappelijke vraagstukken.

Belangrijk daarbij is dat wij meer als partner willen optreden en ruimte creëren om samen met de initiatiefnemer het project te verduurzamen of te verbreden.

De huidige impuls geldenregeling 2013-2016 kent zes aandachtsgebieden (kamers), waarop aanvragen konden worden ingediend. We gaan de komende jaren werken met een aantal bredere programma's. Deze sluiten in grote lijn aan bij de huidige kamers (met uitzondering van de talentontwikkeling en dans die elders in dit uitvoeringsprogramma zijn belegd). Daarnaast organiseren we nu al een grotere betrokkenheid van Kunstbalie en Erfgoed Brabant, om ook meer aandacht te geven aan projecten uit de hoek van de amateurkunst, cultuureducatie en erfgoed.

De uitgangspunten zijn:

- het projectvoorstel draagt bij aan duurzame vernieuwing van de Brabantse kunst- en cultuursector;
- het projectvoorstel versterkt het maatschappelijk draagvlak voor cultuur en leidt tot grotere zichtbaarheid van het culturele veld;
- bij het project is sprake van nieuwe allianties binnen maar ook buiten het culturele veld. Daardoor wordt kennis ontsloten en gedeeld en worden risico's en rendementen gespreid;
- de artistieke kwaliteit is binnen het project gewaarborgd;
- de provincie is een geleidelijke terugtrekkende partner wiens rol het is om ruimte te creëren om samen met de initiatiefnemer het project te verduurzamen of te verbreden

Op basis van onze huidige inzichten verwachten wij in deze tussenfase tot drie programma's te komen:

1. Coproductie, samenwerking en maatschappelijk draagvlak

Coproductie richt zich op het aangaan van nieuwe verbindingen en duurzame samenwerking om daarmee het maatschappelijk draagvlak voor kunst en cultuur te vergroten. Het gaat onder meer om collectieve marketing, het koppelen van aanbod en afname, en het bereiken van nieuw publiek. Denk daarbij aan projecten waarbij partijen uit het culturele veld in samenwerking met partners in erfgoed, zorg, educatie, natuur en/of samenleving creatieve oplossingen ontwikkelen voor maatschappelijke vraagstukken, aan de samenwerkingsverbanden zoals die in ontwikkeling zijn binnen de visuele kunsten (werkplaatsen en presentatieplekken bieden kansen om de zichtbaarheid te vergroten en bieden mogelijkheden voor artistieke, maatschappelijke en zakelijke groei) en aan vernieuwende initiatieven vanuit het (onderwijs)veld op het gebied van cultuureducatie en 21st century skills.

2. Omgevingskwaliteit en nieuwe verbindingen

Het programma Omgevingskwaliteit richt zich op de kwaliteit van onze fysieke en sociale omgeving. Op initiatieven om creatieve denkkraft te integreren in zowel de inrichting, het gebruik als de beleving van de (semi) openbare en publieke ruimte. De nadruk ligt op projecten die aansluiten bij de verhaallijnen uit het erfgoed beleid of projecten waarbij cultuur nadrukkelijk wordt verbonden met andere domeinen zoals, ruimte, leefbaarheid, zorg en economie.

3. Ondernemerschap en professionalisering

Basiskennis en vaardigheden op het gebied van ondernemerschap zijn noodzakelijk om succesvol en duurzaam in de culturele sector te kunnen ondernemen. De impuls gelden regeling helpt aanvragers hun ondernemerschap duurzaam te versterken.

Prestaties
Ondersteunen van projecten waarin kunst en cultuur (professionele kunst, amateurkunst, cultuureducatie, erfgoed wordt ingezet, zodat het culturele systeem zich door-ontwikkeld en/of meerwaarde ontstaat door het leggen van verbindingen vanuit kunst met sectoren als gezondheid, sociaal en ruimte

3.2.5 Brabant C

Met Brabant C heeft de provincie een instrument om in Brabant meer kunst en cultuur van nationaal en internationaal niveau te zien en te beleven. Initiatieven kunnen overal uit de samenleving komen. Het fonds wacht niet alleen af, de scout prikkelt, signaleert en jaagt ook aan. En doordat maximaal 30% van een project door Brabant C wordt gefinancierd, wordt een multiplier van minimaal 3 gerealiseerd ten aanzien van de investeringen in culturele topprogrammering in Brabant. Naar verwachting worden in 2016 - 2018 jaarlijks tussen 20 en 30 projecten ontwikkeld en medegefinancierd.

De eerste tranche Brabant C loopt tot en met 2018 en in 2017 beoordeelt PS op basis van een tussenevaluatie of, en zo ja met welke middelen, het Brabant C Fonds wordt voortgezet. Bij de evaluatie zullen wij op dat moment ook het Impuls gelden programma (3.2.4) betrekken

Prestaties
Investeren in Brabant C ten behoeve van de (inter)nationale culturele uitstraling van Brabant

3.3 Programmalijn 3: Kennis, dialoog en netwerken

In de derde programmalijn staan kennis, dialoog en netwerken centraal. In de Cultuuragenda van Brabant hebben wij geconstateerd dat de provincie als partner in een groter geheel opereert en dat afstemming en samenwerking noodzakelijk is. Met de juiste kennis, goede relaties en goede communicatie kunnen we eraan bijdragen dat onze doelen worden gerealiseerd.

3.3.1 Kennisontwikkeling en -deling

Debat en besluitvorming over cultuurbeleid, zowel op (inter)nationaal als regionaal niveau, zijn gebaat bij een goede kennisbasis, aldus de Raad voor Cultuur in zijn Agenda Cultuur 2017 – 2020 en verder. Beleidsmakers, en –adviseurs, politici, journalisten en culturele organisaties moeten zich kunnen verlaten op objectieve en informatieve analyses en deugdelijke evaluaties – en het cultuurdebat moet worden gevoed door prikkelende verkenningen en adviezen.

Bij andere beleidsterreinen, bijvoorbeeld economie, wordt veelvuldig gebruik gemaakt van onderzoeksgegevens ter onderbouwing van beleid. In de culturele sector is dit nog minder vanzelfsprekend. Met een gezamenlijk met Kennis & Onderzoek en onze partners op te stellen onderzoeksagenda¹¹ willen wij deze periode een goede basis leggen

¹¹We streven naar een integrale en intersectorale benadering van de onderzoeksagenda. Daarom zal al bij het ontwikkelen van de onderzoeksagenda verbreding worden gezocht van de te betrekken partners.

voor goede en beschikbare kennis over het Brabantse cultuursysteem. De provincie heeft de juiste schaal en goede ingangen om deze kennis te vergaren en een goede kennisbasis zorgt ervoor dat zowel wijzelf als onze partners weten waar het cultuursysteem in Brabant staat. Zo kunnen we gefundeerde keuzes voor de toekomst maken. Het belang om in Brabant(Stad) samenhangend beleid te ontwikkelen dat is gebaseerd op dezelfde feiten, is evident.

Met de gezamenlijke onderzoeksagenda brengen wij verschillende, soms nog los van elkaar staande onderzoeken bij elkaar, zoals bijvoorbeeld De Waarde van Cultuur (Telos/ PON), een monitoring die vergelijkbaar is met de Economische Barometer; de vitaliteitsscan van het cultuursysteem (PON)¹²; de Culturele Atlas (bkkc) en de Cultuurpeiling (PON)¹³.

Wij vinden het daarnaast belangrijk om met kennis te investeren in de professionalisering en versterking van het kunstenveld. Bijzondere aandacht blijven we de komende jaren besteden aan het thema ondernemerschap. De afgelopen jaren is met het professionaliseren van de cultuursector gestart via onder meer het Impulsgeldenprogramma. De ervaringen hiervan en van Brabant C geven aanleiding om in 2017 – 2020 in te zetten op een programma ondernemerschap dat er voor moet zorgen dat de culturele sector in Brabant op een ondernemende wijze

¹² Januari 2016 heeft PON een [update](#) gepubliceerd van haar vitaliteitsscan van het cultuursysteem van Noord-Brabant.

¹³ [Monitoringsonderzoek](#) naar de beleving van en behoefte aan cultuur in de samenleving PM . link naar onderzoeksrapport

zijn werk kan doen. Bij het programma betrekken we een denktank met spelers uit het veld (via De Kunst van Brabant), bkkc, Brabant C en de Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij (de BOM). We starten met een analyse om te bezien wat nodig en mogelijk is. Een eerste verkenning maakt duidelijk dat sprake is van complexe prikkels en systeemkronkels die ondernemerschap soms juist ook tegen werken.

Prestaties
Gezamenlijk met veld en bestuurlijke partners opstellen van een onderzoeksagenda.

3.3.2 Dialoog

Wij hechten waarde aan afstemming met de gemeenten in onze provincie (BrabantStad, M7) en met het rijk (ministerie en landelijke fondsen), want we denken dat we alleen met goede afstemming maximaal resultaat kunnen halen. Dialoog in de fase van verkenning (input en samen onderzoeken) en tevens bij het bespreken van resultaten en onderzoeksbevindingen, als duiding, verdieping en vervolg. Al in hoofdstuk 2 hadden wij aangekondigd dat het door ontwikkelen van een sterk regionaal cultuurprofiel voor ons een belangrijk onderwerp is.

Onderdeel van Het Verhaal van Brabant is dat we hier samen werken aan een gezond cultuursysteem; de vanzelfsprekendheid om af te stemmen en waar mogelijk in de regio samen te werken; actief zoeken naar mogelijkheden voor complementariteit – via deze dialooglijn wil de provincie dit versterken. En bovengenoemde kennislijn vormt hiervoor

een belangrijke ‘supplier’: trends en ontwikkelingen die worden gesignaleerd, moeten aan de goede tafels worden besproken.

Naast kennis is ook communicatie, het actief uitdragen en organiseren van goede zichtbaarheid van Het Verhaal van Brabant is een belangrijk onderdeel van deze programmaliijn.

Onze verbindingen met de vijf grote steden en het rijk zijn sterk en dat willen we graag zo houden en benutten. Maar de verbinding met diverse kleinere Brabantse gemeenten kan beter.

Een niet-uitputtende lijst van thema’s waarover wij in dialoog willen met medespelers:

- Doorlopende leerlijnen naar het voortgezet onderwijs voor binnenschoolse cultuureducatie;
- De aanbevelingen die komen uit de werkgroep Paes over de buitenschoolse cultuureducatie;
- Voorzieningen voor publieke informatievoorziening en media (bibliotheken, lokale en regionale media);
- Aansluiting op en samenwerking met het rijk en de landelijke fondsen en aandacht voor het feit dat momenteel relatief weinig rijksmiddelen voor cultuur in Brabant terecht komen. Hoe komt dat en wat is daar aan te doen? Meer specifiek: wat is haalbaar? Wie zijn hierbij nodig? En wat moet er gebeuren?
- De voorbereiding van de rijkscultuurplanperiode 2021 – 2025. De Raad voor Cultuur bepleit in haar “Agenda voor Cultuur 2017-2020 (en verder)” voor de langere termijn een nieuwe aanpak van het landelijke cultuurbeleid waarbij stedelijke regio’s centraal staan.

We willen met de betrokkenen in Brabant(Stad) al nu nadenken over een dergelijke nieuwe aanpak, want alleen dan te zijner tijd adequaat worden gehandeld;

- Verkennen van nieuwe samenwerkingsmogelijkheden tussen het Brabantse bedrijfsleven en cultuur;
- Pilot om museumbezoek te stimuleren;
- Internationaliseringskansen. Waar liggen kansen voor Brabantse cultuurmakers om zich internationaal te positioneren? Hoe kunnen we meer internationale bezoekers naar Brabant halen en kunnen we internationale samenwerkingsverbanden vorm geven?

In 2016 - 2019 gaan wij het volgende doen om de afstemming en netwerken vorm te geven:

- Structureren van het overleg met de gemeenten. We hebben regulier overleg met de B5 en we gaan organiseren dat we dat ook hebben met de middelgrote gemeenten. Daarnaast zijn we voornemens in regionaal verband met de overige gemeenten een overlegstructuur te starten.
- Met 'open ateliers' (zoals tijdens theaterfestival Boulevard in 2015) laagdrempelig en voor iedereen aanspreekbaar aanwezig zijn tijdens culturele evenementen.
- Organiseren van netwerk ontmoetingen (in samenwerking met de uitvoeringsorganisaties) met potentiële nieuwe stakeholders (bv. het bedrijfsleven) en spreken over het nut van cultuur.
-

Prestaties

Het overleg met partners intensiveren met de ambitie dat de vele losse inspanningen worden gericht tot een gemeenschappelijke inzet op basis van gezamenlijke afspraken.

3.3.3 (Internationale) Netwerken

Uit de Cultuuragenda van Brabant spreekt de waarde van een goed netwerk voor cultuur. Deze waarde is meervoudig:

- creativiteit is een onmisbare ingrediënt bij de aanpak van maatschappelijke opgaven als smart mobility, smart health, agrofood, biobased economy, leefbaarheid en participatie. Juist de culturele sector is in staat deze te leveren;
- door samenwerking binnen de cultuursector wordt meer effect bereikt;
- verweving van het culturele netwerk met netwerken uit de 'werelden' van economie, ruimte en samenleving is een verrijking voor beide en biedt meerwaarde voor de culturele sector omdat het de groep van de stakeholders bij de cultuursector in Brabant vergroot.

Om samen te werken aan een sterk cultuursysteem voor Brabant zijn goede netwerken en open relaties met onze partners in het veld nodig. Wij hebben een groot netwerk en zullen dat benutten. We kunnen een verbindende rol vervullen en (internationaal) contact stimuleren. Bijzondere aandacht gaat in dat laatste geval uit naar onze zuiderburen; doordat Vlaanderen en Nederland dezelfde taal delen, is uitwisseling van culturele producten goed mogelijk en we nodigen hiertoe uit.

DC Network

Cultuur is een voedingsbodem voor creativiteit en stimuleert verbeeldingskracht. De culturele sector kan dan ook gezien worden als katalysator voor innovatie. De provincie Noord-Brabant is sinds januari 2014 partner in het internationale DC Network. Doel is kennisuitwisseling en het stimuleren van creativiteit en innovatie in bedrijfsleven, cultuur en onderwijs en zo bijdragen aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Binnen Brabant bestaat het netwerk op dit moment uit ruim 100 partijen en personen. Wij gaan in deze bestuursperiode een actieve rol spelen in het netwerk door het organiseren van bijeenkomsten en zo het netwerk versterken.

Door DC Network krijgen creatieve ondernemers en ondernemende creatieven kansen om nieuwe contacten te leggen en om zo te komen tot innovatie en product vernieuwing, talenten te herkennen en te benutten, te innoveren, afzetgebieden te vergroten en nieuwe visies en aanpakken te ontwikkelen. Ondernemers in Brabant profiteren zo van de creatieve sector en omgekeerd profiteert de culturele sector van ondernemers. Hier ligt een raakvlak met de Dutch Design Foundation (Dutch Design Week). Kortom: het verbinden van cultuur, ondernemerschap en innovatie door creativiteit, te beginnen in Brabant. Dit wordt bereikt door het verbinden van netwerken in Brabant en deze aan te sluiten op internationale netwerken. Doorontwikkeling en versterking van het netwerk vraagt continu aandacht. Daar zetten wij ons de komende jaren voor in.

Samenwerking met Vlaanderen

Samen met Limburg en Zeeland zullen wij de internationale samenwerking met onze zuiderburen met wie we taal en cultuur delen, ook de komende jaren stimuleren.

Prestaties
Participatie in DC Network om internationale verbindingen te leggen tussen cultuur en economie

TOOMANVAAR

JE MOET VERANWOORDBAAR Blijven

Liefde is de beste manier om de wereld te veranderen

STOP KINDEKWAAD

SIE

SAGEN ALTIJD

STAAG MEENSEN

FANTASTIEK

Om EEN KADOC

POWEE

yourself

Blijf in je lijf

Duano is de beste

Bijlagen

Bijlage 1 Terugblik op beleid

Voor de cultuursector laat de periode 2010 – 2014 zich beschouwen als een roerige periode. De ontwikkelingen werden door Provinciale Staten nauwlettend gevolgd, want cultuur is belangrijk voor de ontwikkeling van Brabant. In de Agenda van Brabant heeft de provincie cultuur tot kerntaak benoemd (2010), omdat het grote betekenis heeft voor het leef- en vestigingsklimaat en dus voor de toekomst van Brabant. Als we willen dat Brabant blijft behoren tot de Europese top van kennis- en innovatieregio's, en dat is nodig om alle Brabanders een duurzame welvaart voor de lange termijn kunnen garanderen, dan moeten we investeren in een aantrekkelijk en bruisend cultureel klimaat. Een korte historische reconstructie.

2010: Bezuinigingen

Het Rijk kondigde in 2010 forse bezuinigingen aan op cultuur. De Agenda van Brabant omvatte naast een investeringsagenda ook een kerntakendiscussie en bezuinigingsopgave. In dit kader heeft ook de provincie toen structureel 25% op de cultuurbegroting bezuinigd budget steunfuncties + € 1,5 miljoen geminderd professionele kunsten.

2010: Investeringsbesluit eerste tranche investeringsagenda BCH2018

Bij de eerste tranche van de investeringsagenda is een integrale afweging gemaakt en is €50mln uit het Essent investeringsbudget

bestemd voor cultuur, het leef- en vestigingsklimaat en de internationale profilering, te realiseren via BrabantStad Culturele Hoofdstad¹⁴.

Voor 2018Eindhoven|Brabant was een belangrijke rol weggelegd met betrekking tot het realiseren van de gewenste vernieuwing en verandering in het culturele domein. Dit meerjarige investeringsprogramma zou ruimte, tijd, middelen en een breed netwerk creëren, het leef- en vestigingsklimaat versterken, cultuur opnieuw midden in de samenleving positioneren en zorgen voor de internationale schaa sprong. 2018Eindhoven|Brabant was daarmee aanjager en katalysator voor de transitie en betere internationale profilering.

2011: Impulsgelden

In reactie op het wegvallen van budget bij culturele instellingen waardoor deze instellingen de slag naar nieuw publiek, nieuwe partners en nieuwe initiatieven dreigden te missen hebben Provinciale Staten bij de voorjaarsnota 2012 besloten om Impulsgelden beschikbaar te stellen. Dit zijn transitiegelden bedoeld voor innovatie en versterking van de infrastructuur van de professionele kunsten. De uitvoering van het programma ligt bij bkcc.

Uitgangspunten van het impulsgeldenprogramma zijn:

- een vraaggerichte in plaats van een aanbodgerichte oriëntatie. Dat vraagt om ondernemerschap en leidt ertoe dat de culturele sector minder afhankelijk wordt van subsidies;

¹⁴ Op 6 september 2013 is dit perspectief voor de ontwikkeling van cultuur via Culturele Hoofdstad in Brabant vervallen. GS hebben op dat moment in een brief aan PS toegezegd om met een alternatief voorstel te komen.

- nieuwe samenwerkingen binnen maar ook buiten het culturele veld. Daardoor wordt kennis ontsloten en gedeeld en worden risico's en rendementen gespreid;
- grotere zichtbaarheid van het culturele veld en zo vergroting van het maatschappelijk draagvlak.

De regeling impuls gelden (2013-2016) heeft 6 speerpunten:

- 1 Marketing;
- 2 Beeldcultuur;
- 3 Coproductie;
- 4 Dans;
- 5 Omgevingskwaliteit;
- 6 Talentontwikkeling.

Met de regeling wordt mogelijk gemaakt dat nieuwe initiatieven zich kunnen verbinden aan andere organisaties en instellingen binnen en buiten de cultuursector.

2011: Provinciaal Buurtcultuurfonds

Straattoneel, een buurtopera, kunst in de wijk: Brabanders die werk maken van leuke, leefbare buurten door de inzet van kunst en cultuur, kunnen sinds 2011 rekenen op steun van het Buurtcultuurfonds van de provincie Noord-Brabant. Dit fonds is bedoeld om ideeën te realiseren die bijdragen aan ontmoeting en verbinding in Brabant. Binnen wijken, tussen generaties, culturen en kunstvormen.

Uit dit Buurtcultuurfonds zijn sinds 2011 meer dan 130 projecten gehonoreerd met de volgende kenmerken:

- Ze zijn in de buurt, wijk of dorpskern geboren;

- Hebben de potentie heeft om een blijvende plek te verwerven binnen de gemeenschap;
 - Zijn samen met professionele begeleiding tot stand gekomen;
 - Zijn een voorbeeld en inspiratiebron voor anderen;
 - Ze dragen bij aan versteviging van netwerken in buurt, wijk of dorp.
- Het buurtcultuurfonds van de provincie heeft veel losgemaakt. Door samenwerking met het Prins Bernhard cultuurfonds is de provinciale inzet verdubbeld. Een vijftal woningcorporaties zijn met eigen buurtcultuurfonds gestart. Een vijftal kunstencentra zijn gaan deelnemen als partner en de wijken ingetrokken met cultuurbonnen. In ons buurtcultuurwerk zijn verschillende methodieken ontwikkeld om buurtbewoners te verleiden actief te worden in buurtprojecten:
- Voor het lostrekken van ideeën van buurtbewoners zijn buurtworkshops gehouden.
 - Via de "makerskamermethodiek" zijn inwonende cultuurmakers een proces met de buurt aangegaan.
 - Met het organiseren van buurtparades is jong en oud actief geworden.

2012: Provinciaal Programma Leefbaarheid L@B

In het kader van het programma leefbaarheid@brabant (L@B) zijn projecten uitgevoerd om vanuit de insteek van cultuur leefbaarheid in wijken te versterken. Er zijn eenjarige projecten uitgevoerd die succesvol zijn geweest. Bij de verantwoording uit 2015 bleek dat de verbinding van cultuur met leefbaarheid en welzijn potentieel kansen biedt, die in een eenjarig project nog niet voldoende in beeld zijn gekomen. Bijvoorbeeld bij cultuur als instrument om de maatschappelijke

participatie te vergroten. Het evaluatie rapport over het leefbaarheidsprogramma van Panteia geeft aan dat de provincie het verschil kan maken vanwege expertise, het verbinden van partijen, en het stimuleren van vernieuwing.

2012: 6 extra instellingen voor professionele kunsten

In 2012 heeft de provincie de subsidieregeling "Infrastructuur professionele kunsten Noord-Brabant 2013-2016" geopend. De Adviescommissie kunsten heeft de aanvragen gewogen en 28 Instellingen werden daarbij positief gewogen. Echter vanwege het bereiken van het subsidieplafond konden 6 van deze instellingen geen aanspraak maken op vierjarige subsidie.

Deze 6 instellingen hebben in 2013 als gevolg via een besluit in PS alsnog gezamenlijk € 500.000,- p/j subsidie gekregen, in eerste instantie voor 2013-2014 en in 2014 hebben PS met het vaststellen van de Voorjaarsnota ingestemd met het toekennen van een nieuwe tweejarige subsidie van jaarlijks € 500.000,- voor 2015-2016.

2012: Philharmonie zuidnederland

Onder leiding van oud-minister Sorgdrager zijn in aanloop naar het Rijkskunstenplan 2013-2016 in 2012 afspraken gemaakt over een fusie tussen het Limburgs Symfonie Orkest (LSO) en Het Brabants Orkest (HBO). Op basis van de rijksbijdrage was nog maar ruimte voor één orkest in Zuid-Nederland, waardoor fuseren noodzakelijk was.

In 2012 hebben PS besloten tot een vierjarige subsidie aan een orkest voor Zuid-Nederland (inmiddels philharmonie zuidnederland). Met

incidentele middelen heeft de provincie op dat moment een bijdrage van € 2 miljoen per jaar toegezegd voor de periode 2013-2016.

2013: Bestuurlijk Kader Cultuur en Onderwijs 2013-2023

In 2013 heeft de provincie het Bestuurlijk kader Bestuur en Onderwijs ondertekend. In dit kader zijn afspraken gemaakt met Rijk, gemeenten en provincies. Ze zeggen toe zich te committeren aan het belang om cultuureducatie onderdeel te laten worden van het curriculum binnen het primair onderwijs en spreken de intentie uit om hiervoor ook de nodige financiële middelen beschikbaar te stellen. De specifieke taak die provincies in dit programma hebben, is om te bevorderen dat in zoveel mogelijk kleine gemeenten/regio's overeenkomsten tussen de sectoren cultuur en onderwijs tot stand komen. In Brabant krijgt deze afspraak gestalte door de inzet van het instrument De Cultuurloper, waardoor inmiddels in 27 gemeenten een samenwerking tussen culturele instellingen en het onderwijs tot stand is gebracht.

2013: Beleid innovatie in de publieke informatievoorziening

Een goede informatievoorziening is belangrijk. Daarom hebben Provinciale Staten op 19 april 2013 unaniem ingestemd met het voorstel Innovatie in de publieke informatievoorziening. Bibliotheken, archieven en Omroep Brabant zijn onderdeel van de publieke informatievoorziening. In het beleidskader voor de informatievoorziening is de taak uitgewerkt ten aanzien van het ondersteunen van de Brabantse bibliotheken. Daarnaast zet de provincie in op activiteiten rond de thema's Mediawijsheid en Content. Mediawijsheid staat voor het leren omgaan van de burger met informatie en de term Content

betreft alle informatie (in welke vorm ook) en het toegankelijk maken daarvan. Voor de jaren 2013-2015 zijn twee programma's uitgewerkt rond deze twee thema's.

2013: Cultuuragenda van Brabant voor 2020

In de Cultuuragenda van Brabant 2020 heeft de provincie de lange termijn opgave voor cultuur in Brabant geduid: voor een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat is een sterk cultuursysteem met een brede basis en een toonaangevende top erg belangrijk. Het realiseren ervan is een gedeelde verantwoordelijkheid van alle belanghebbenden en vraagt om betere afstemming en samenwerking tussen betrokkenen; tussen culturele instellingen onderling, overheden en tussen spelers in de domeinen cultuur, economie en ruimte. De provincie definieert hierin haar eigen rol als volgt:

- Procesmatig verbinder
- Inhoudelijk verbinder
- De provincie ondersteunt de basis
- De provincie stimuleert de top.

¹⁵ PON, Vitaliteit van het cultuursysteem in Noord-Brabant, april 2014. Het onderzoek heeft de stand van dat moment in beeld gebracht. Door deze 'foto' op gezette tijden te herhalen, brengen we ontwikkelingen in beeld. In 2015 zal PON de vorige inventarisatie actualiseren en daarbij gelijktijdig enkele verbeteringen doorvoeren in de gehanteerde onderzoeksmethodiek. Vervolgens zal dit onderzoek tweejaarlijks worden herhaald; de volgende foto zal dan in 2017 worden genomen.

2014: Vitaliteit van het cultuursysteem onderzocht

In april 2014 heeft PON de vitaliteit van het cultuursysteem in Brabant onderzocht. Er is toen als het ware een foto gemaakt van de staat waarin het cultuursysteem op dat moment verkeerde¹⁵. Een beknopte weergave van de bevindingen ten aanzien van het cultuursysteem zoals PON deze in 2014 heeft geconstateerd:

- Het cultuursysteem in Noord-Brabant is in het algemeen kwetsbaar. Er is sprake van beperkte samenhang binnen en tussen de disciplines, niveaus en instellingen. De ketens per discipline laten zien dat deze niet op elk niveau even sterk zijn. Sterkte ontstaat daar waar sprake is van verbindingen tussen disciplines en sectoren. De provincie heeft een beperkte financiële inbreng. Gemeenten dragen zorg voor de meeste overheidsbestedingen in cultuur.

- Voorzieningen voor cultuureducatie en amateurkunst zijn goed en breed verspreid over Brabant aanwezig

Verspreid over Brabant zijn er 19 centra voor de kunsten. Er is een vrijwel dekkend netwerk van marktplaatsen/ coördinatoren voor cultuureducatie. Er is een breed en gevarieerd, landelijk onderscheidend, aanbod in amateurkunst.

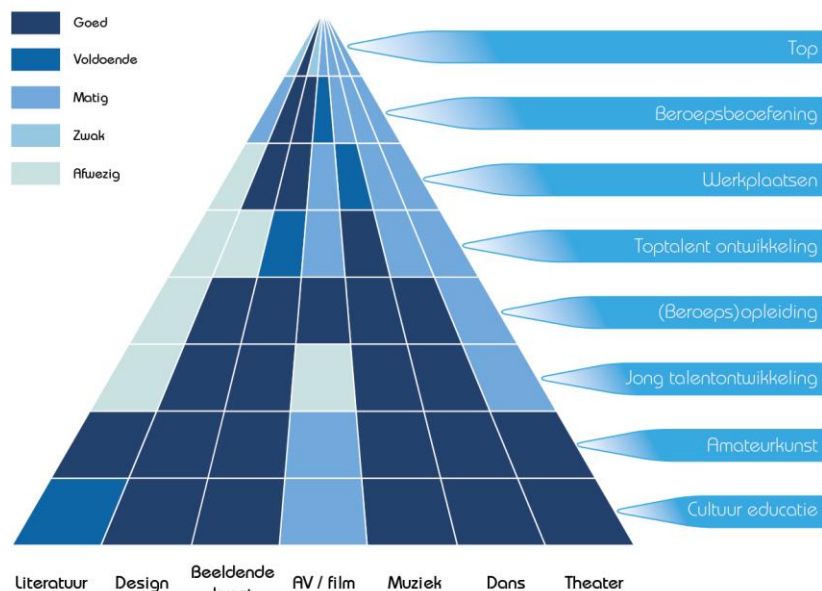
- De vitaliteit van de professionele kunsten, inclusief talentontwikkeling, (beroeps)opleiding en toptalentontwikkeling is matig

Er is weinig aansluiting tussen middelbaar onderwijs en beroepsopleiding. Er is weinig actieve werving en selectie voor doorstroming naar de beroepsopleidingen in de cultuureducatie en amateurkunsten. De kwaliteit van de kunstvakopleidingen geven per discipline een verschillend beeld. Door bezuinigingen is opvang en doorontwikkelingen van talenten weggevallen.

- Werkplaatsen, beroepskrachten en (inter)nationale top laten een gevarieerd beeld zien: van zwak tot goed

Brabant huisvest een aantal voorzieningen of personen die (inter)nationaal gewaardeerd worden. Dit is niet in de volle breedte van het culturele spectrum. Er zijn weinig werkplaatsen voor literatuur, muziek, dans en theater.

Vitaliteit cultuursysteem Noord-Brabant

Afbeelding: Vitaliteit cultuursysteem Noord-Brabant april 2014

2014: Motie Jeugdcultuurfonds

Ter uitvoering van een motie van de Staten, ingediend bij de voorjaarsnota 2014, is op 16 september 2014 een provinciaal Jeugd Cultuurfonds ingesteld. Dit fonds is bedoeld om gemeenten te stimuleren ook een lokaal fonds op te richten. Daarmee worden kinderen uit gezinnen met een inkomensgrens van 120% van het bijstandsniveau financieel ondersteund om kunst te beoefenen. De financiering van het provinciaal fonds loopt t/m 2018.

2014: Incidentele besluiten Van Gogh 2015 en Jheronimus Bosch500

In het programma in aanloop naar Culturele Hoofdstad waren twee projecten opgenomen waarvan PS na het niet behalen van de titel vaststelden dat deze vanwege hun grote betekenis voor uitstraling en grote betekenis voor de Brabantse culturele infrastructuur, provinciale ondersteuning verdienen. Het gaat om grote culturele programma's ter herdenking van wereldberoemde schilders die uit Brabant afkomstig zijn: het 125e sterfjaar van Vincent van Gogh in 2015 en het 500e sterfjaar van Jheronimus Bosch in 2016. Vooruitlopend op een alternatief voor Culturele Hoofdstad besloot PS om deze twee projecten te ondersteunen ten laste van de middelen die gereserveerd waren voor Culturele Hoofdstad.

2014: Instellingsbesluit Brabant C

In 2010 besloot PS dat de provincie met de andere BrabantStadpartners kandidaat wilde zijn voor de titel Culturele Hoofdstad van Europa, als scenario voor de realisatie van ambities op het gebied van culturele infrastructuur, uitstraling en vestigingsklimaat. In 2012 werd daarvoor budget beschikbaar gesteld. Najaar 2013 bleek dit scenario niet haalbaar, en vroeg PS het College om alternatieve scenario's voor realisering van de onveranderde ambities. In 2014 besloot PS tot instelling van het Brabant C Fonds, met een looptijd van 2015 t/m 2018 en financiële ruimte voor een tweede tranche om bij gebleken succes door te kunnen gaan t/m 2020. De financiering gebeurde uit de nog beschikbare middelen van het Culturele Hoofdstad-project. PS sloten hiermee voor cultuur aan bij de systematiek van het werken met fondsen in de beleidsdomeinen economie/innovatie, ecologie en

breedbandtechnologie. Het Brabant C Fonds is in februari 2015 van start gegaan en inmiddels volledig operationeel. In het bestuursakkoord 2015-2019 is de intentie m.b.t. een tweede fase na 2018 onveranderd, maar de daarvoor gereserveerde middelen zijn niet meer gelabeld.

2014: Motie Structurele middelen cultuur

Bij het besluit tot de oprichting van het Brabant C Fonds in juli 2014 heeft PS via een motie vragen gesteld over de structurele middelen voor cultuur in Brabant. Zij heeft het College via een motie opgedragen om in beeld te brengen wat de noodzakelijke behoeften zijn van de structurele basis. In antwoord hierop heeft het College drie scenario's geschetst:

- Scenario 1 schetst wat de gevolgen voor de basis zijn indien de incidentele middelen vervallen. Het maakt inzichtelijk dat een groot deel van de benodigde basis niet voortgezet kan worden en de investeringen van afgelopen jaren en de voedingsbodem van het Brabant C Fonds zal slinken.
- Scenario 2 gaat uit van het structureel maken van de inzet in de afgelopen periode en laat zien dat daarmee de ingezette ontwikkeling ten behoeve van een samenhangend cultuursysteem voor Brabant kan worden gecontinueerd en een solide basis kan worden gerealiseerd.
- Scenario 3 brengt in beeld welke aanvullende kansen er liggen om de basis te optimaliseren en welke rol cultuur dan kan spelen binnen de maatschappelijke opgave indien er extra ruimte wordt gecreëerd.

Bijlage 2 Conclusies Vitaliteitsscan PON 2015

Het Brabantse cultuursysteem is zeer gevarieerd en kent vitale delen en kent minder vitale delen.

Ontwikkelingen volgen elkaar snel op, waardoor de vitaliteit continue verandert. Er zijn behoorlijk wat verschillen in vergelijking met de vorige meting in 2013. Sommige positief, maar ook negatief. De vitaliteit van elke discipline in zijn geheel is achteruit gegaan. Enerzijds zijn er bezuinigingen waar de culturele sector slechts ten dele tegen bestand is. Als gevolg van deze bezuinigingen en een veranderende vraag van de afnemer, is het noodzakelijk dat culturele organisaties zich opnieuw uitvinden. Experts zien dat organisaties het lastig vinden om nieuwe mogelijkheden te zien, kansen om te zetten in nieuwe verdienmodellen en ondernemerschap te tonen. Daarnaast zien we bij enkele disciplines, zoals design dat er voornamelijk kritischer wordt gekeken naar wat er is en wat er kan. Door beter na te denken over wat mogelijk is, wordt het bestaande kritischer beoordeeld.

Het minder vitaal worden van het cultuursysteem is toe te wijzen aan verschillende factoren. Hieronder een korte samenvatting van ontwikkelingen die spelen in het culturele veld.

De culturele sector kent steeds meer interdisciplinariteit. Er zijn steeds meer cross-overs, samenwerkingsvormen en daarmee zelfs weer nieuwe kunstvormen. Het is steeds lastiger om de verschillende kunstvormen te vangen in disciplines.

Ook de lagen van de piramide worden steeds minder sterk afgebakend. Kunstenaars, in elke laag van de piramide en uit verschillende disciplines worden door elkaar geïnspireerd. Door social media en internet is het steeds gemakkelijker om elkaar te vinden, werk te delen en van elkaar te leren. Hierdoor verdwijnt de noodzaak van kunstenaars om zich te organiseren, bijvoorbeeld in verenigingen. Maar ook leren krijgt een andere vorm omdat veel kennis gemakkelijk toegankelijk is. Ook het tonen van de eigen kunst (statisch of bewegend) verandert. Drempels verdwijnen en iedereen heeft een platform op het internet en kan zijn eigen publiek genereren. Er verdwijnen steeds meer centra voor de kunsten. Voornamelijk in de regio. In de steden blijven ze bestaan. Het lesaanbod verandert of verdwijnt en zij krijgen een andere rol. De culturele sector maakt zich zorgen om deze ontwikkeling omdat de kwaliteit van cultuureducatie (buiten school) hierdoor slechter zou worden, minder goed controleerbaar en de doorstroom onduidelijk. De markt lijkt echter in te spelen op de vraag. De centra voor de kunsten zoeken steeds meer samenwerking met scholen en kunnen een andere rol gaan spelen voor amateurkunstenaars. Nieuwe technologie zorgt voor nieuwe kunstvormen, maar heeft ook andere faciliteiten nodig die amateurs niet zelf hebben.

Op het gebied van binnenschoolse cultuureducatie kiest een deel van de scholen bewust voor cultuureducatie en integreert deze in het curriculum en leert steeds beter werken aan de culturele competenties. Scholen leren vragen te stellen aan het culturele veld over wat ze nodig hebben. Het culturele veld moet wennen aan scholen die vragen stellen in plaats van

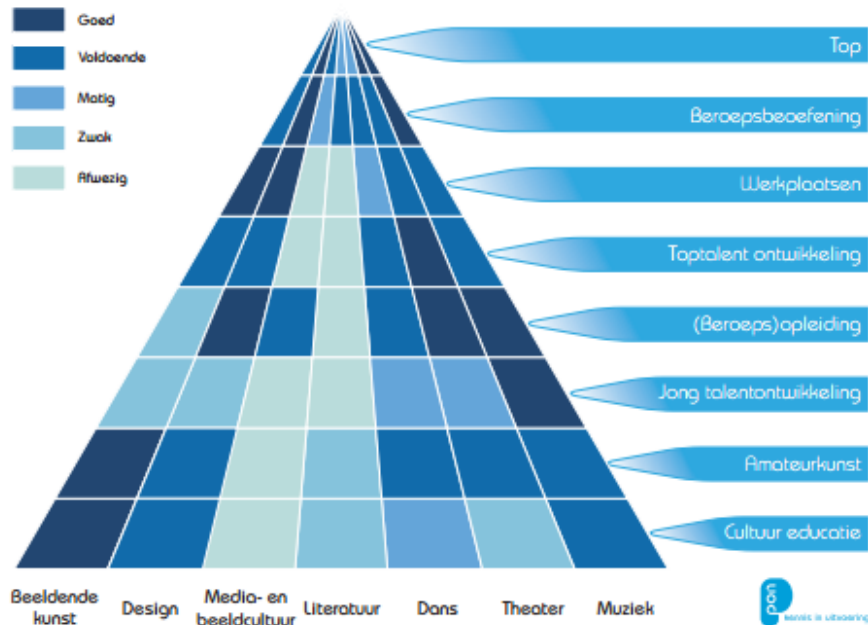
bestaand aanbod afnemen. De culturele marktplaatsen of wel bureaus cultuureducatie of intermediairs genoemd spelen hierbij een belangrijke rol om het aanbod te vinden bij de vragen die de scholen stellen. De culturele marktplaatsen zijn nu nog wijdverspreid over Brabant, maar deze situatie is niet blijvend in alle gemeentes. Scholen die echter niet kiezen voor cultuureducatie (soms ook omdat ze niet de mogelijkheid hebben om mee te doen aan De CultuurLoper omdat hun gemeente niet meedoet) dreigen naast de boot te vallen. De toekomst van het kunstmenu is onzeker, waardoor het kwalitatief goede aanbod van receptieve kunst dreigt weg te vallen.

Festivals spelen een steeds belangrijkere rol in de beroepspraktijk, maar ook voor talentontwikkeling (jong en top) en de werkplaatsen. Hier krijgen kunstenaars en kunstenaars in ontwikkeling een podium om zich te ontwikkelen, maar ook om kennis te delen en geïnspireerd te worden. Er komen steeds meer festivals. De festivals worden steeds meer interdisciplinair waardoor minder populaire kunstvormen ook een podium op een verschillende festivals met verschillend publiek krijgen. Festivals geven ook opdrachten aan kunstenaars en kennen steeds vaker activiteiten, bijvoorbeeld op het gebied van cultuureducatie, naast de dagen dat het festival daadwerkelijk plaats vindt. Er komen steeds minder structurele subsidies en steeds meer incidentele en projectsubsidies. Gemeentes willen hun subsidiegeld los maken om beter in te kunnen springen op ontwikkelingen. Flexibiliteit is gewenst.

De politiek lijkt meer moeite te hebben om keuzes voor structurele culturele subsidies te verantwoorden. Goede argumentatie van de organisaties ontbreekt. Veel culturele organisaties vinden het wegvallen van de structurele subsidies lastig omdat hun bestaanszekerheid daarmee weg lijkt te vallen. Er is nog geen antwoord op deze ontwikkeling en de sector worstelt hiermee. Dit leidt ertoe dat kunstenaars en medewerkers steeds vaker voor geen of een kleine vergoeding werken of veel onbetaalde overuren draaien. Er is veel passie in de culturele sector die de culturele sector draaiende houdt. Culturele instellingen zullen echter op zoek moeten naar andere oplossingen. Er is geen ruimte om te investeren of te experimenteren met ondernemerschap of andere organisatievormen. Sterker, secundaire zaken naast het maken en tonen van kunst kalven steeds verder af, waaronder hrm en leiding van de organisatie, waardoor culturele organisaties in een negatieve spiraal geraken.

Ten slotte is er sprake van decentralisatie van cultuurbeleid. Daar waar gemeenten eerder het beleid van het ministerie volgden zien we dat steden een steeds belangrijkere rol krijgen in het bepalen van het beleid. Deze decentralisatie van het cultuurbeleid biedt allerlei kansen voor Brabant. Door samen te werken kunnen keuzes gemaakt worden waardoor elke stad de mogelijkheid krijgt zich te profileren. Deze stedelijke profileringen kan voor heel Brabant gunstig zijn, omdat de steden gemakkelijk toegankelijk zijn en niet ver van elkaar af liggen.

Figuur 1 Uitleg beoordeling

- Beeldende kunst kende een vitaal cultuursysteem met een stevige basis. Deze basis en het midden is minder vitaal geworden. Hieraan liggen vooral algemene oorzaken (zoals hierboven beschreven) ten grondslag.
- Design kende en kent nog steeds een vitaal cultuursysteem. De onderkant van de piramide lijkt minder goed te scoren, maar dit is voornamelijk toe te wijzen aan een meer vooruitstrevende visie en daarmee een kritischer blik naar de eigen discipline.
- De discipline media- en beeldcultuur is vernoemd om beter aan te geven wat er onder verstaan wordt. Deze discipline is zeer gevarieerd en het verschilt sterk per genre hoe vitaal het cultuursysteem is. Enkele genres zijn in opkomst, waardoor de infrastructuur opgebouwd wordt, langer bestaande genres hebben moeite de veranderende financiële situatie. In haar geheel zijn er echter veel verbeterpunten en is het systeem minder vitaal.
- Literatuur is achteruit gegaan, waardoor het slecht is gesteld met de vitaliteit van literatuur. Dit komt deels door de smalle opvatting van literatuur van de experts.
- Bij dans scoren de onderste lagen van de piramide lager. Dit is deels toe te wijzen aan de kritische blik van de experts. De discipline heeft echter moeite met het beantwoorden van de financiële vraagstukken die er spelen.
- Ook bij theater heeft de onderkant van de piramide een lagere score.
- Muziek was vitaal en scoort in verschillende lagen minder goed, maar nog steeds voldoende tot goed.